

Έθιμα ανύπαντρων κοριτσιών των Βλάχων

Γράφει
ο Γιάννης Τσιαμήτρος
εκπ/κός-χοροδιδάσκαλος

Προφορά γραμμάτων : θ =
αγγλικό άφωνο φωνήεν , S
= παχύ σίγμα

(Εκτός από αυτά τα σύμβολα , προτιμούμε την ελληνική γραφή για τα βλάχικα, απλά, γιατί απευθυνόμαστε σε Έλληνες και πάνω από όλα , οι Βλάχοι είναι Έλληνες).

Σε όλα τα βλαχοχώρια της Πίνδου τα ανύπαντρα κορίτσια δεν εκκλησιάζονταν. Το έθιμο αυτό το συναντάει κανείς τόσο στα χωριά , με μόνιμη διαμονή των κατοίκων όσο και στα χωριά που οι κάτοικοι τους, κατά τους χειμερινούς μήνες, παραχειμάζουν στους κάμπους.

Αυτό δεν σημαίνει πως οι ανύπαντρες κοπέλες έχαναν την επαφή τους με την εκκλησία ή ότι αμβλύνονταν η ηθική τους. Κάθε πρώτη του μηνός θα περνούσε ο παπάς στο σπίτι τους για αγιασμό. Επίσης στις γιορτές και τα Ψυχοσάββατα θα φέρναν τα πρόσφορα στην εκκλησία, αλλά και τα άλλα δώρα, λάδι, κεριά, λαμπάδες, θυμίαμα, ανάμα, πάντοτε χαράματα και προτού φέξει ο ήλιος.

Τα ανύπαντρα κορίτσια, λοιπόν, τα οποία μόνο δεν εκκλησιάζονταν, συμμετείχαν στη θρησκευτική ζωή με τη νηστεία- κάθε Τετάρτη και Παρασκευή- και με τη θεία κοινωνία(κουμνικάρε).

Ιδιαίτερα, θεωρούσαν την Παρασκευή σαν ημέρα αφιερωμένη στην Αγία Παρασκευή και γιαυτό νήστευαν απαράβατα: «Βίνιρι εάστε τζούα α-λε Στα- Βίνιρι = «Η Παρασκευή είναι η ημέρα της Αγίας Παρασκευής».

Σε πολλά χωριά διηγούνται οι γεροντότερες πολλές ιστορίες για το πως τιμωρήθηκαν όλες οι γυναίκες- αλλά κυρίως νέες- δεν κράτησαν τη νηστεία της Παρασκευής, αλλά και για το πως τόσες άλλες βοηθήθηκαν και ελευθερώθηκαν από φοβερά δεινά μόνο με τη θαυματουργή επέμβαση της Αγίας Παρασκευής.

Τα ανύπαντρα κορίτσια πήγαιναν στην εκκλησία μόνο το απόγευμα της Μεγάλης Παρασκευής (Βίνιρι Μάρε)να ασπαστούν τον επιτάφιο. Καθώς και την Κυριακή των Βαΐων (Ντουμνικα ντι Σταλίφλορε), σε κάποιο μοναστήρι ή εξωκλήσι να μεταλάβουν.

Πολλών κοριτσιών δεν έχει πατήσει το πόδι τους στην εκκλησία σε ώρα λειτουργίας, ακόμα και το σήμερα. Και ίσως αναρωτηθεί κανείς: Τότε πως περνούσαν το κυριακάτικο πρωινό τους; Θα το δούμε αργότερα.

Αυτό το έθιμο, του μη εκκλησιασμού των ανύπαντρων κοριτσιών για τα κορίτσια των βλαχοχωριών με μόνιμη εγκατάσταση των κατοίκων τους έχει κωδικοποιηθεί σε ένα πανάρχαιο τραγούδι το οποίο τραγουδιέται μέχρι και σήμερα:

«Φλοάρε γκαλμπνιοάρα, ντιμντα(περισσότερο ρουμάνικη λέξη) α φεάτελορ, σι γινα σι νι μι ατζιούτε, Ντουμνικα ταχινά, σι Λούνι σιάρε. Πρι ροάουα σι νι μι ποάρτα, πρι κάλου νε ν-καλτσάτου, σι πρι κάλε νε καλκάτε Πρι τζιόνε νι νσουράτου, πρι φεάτε νι μάρτάτε, να ούντρου του μιάρι, του γκόρτσου, καισι ν-φλουράτσι».

Μετάφραση: «Λουλούδι κιτρινόχρωμο, ανάγγειλε των κοριτσιών να'ρθουν να με βοηθήσουν την Κυριακή το πρωινό κι απόβραδο Δευτέρας. Στη δροσοστάλα αγκαλιά, σε άλογο απετάλωτο και σε δρομάκι απάτητο. Πάνω σε νιο ανύμφευτο, σε ανύπαντρο κορίτσι, μες τις μηλιές, στις αχλαδιές, στις ανθισμένες καϊσιές.

Εδώ λοιπόν το κίτρινο λουλούδι μηνάει με το άρωμα του σ'ανύπαντρα κορίτσια να το βοηθήσουν και να του πάρουν από το φορτίο του το άρωμά του, φυσικά με το μάζιμο(ανθοσυλλογή). Πότε; Την Κυριακή το πρωί, που τα ανύπαντρα κορίτσια θα είναι μόνα τους στο σπίτι και θα πλήττουν, γιατί και δουλειές δεν πρέπει να κάνουν, καθότι είναι αργία και ημέρα λειτουργίας.

Αυτή η πρόσκληση και η πρόκληση στη μαγεία των ανοιξιότικων Πινδαϊκών οροπεδίων είναι ό,τι πρέπει για τα ανήσυχα και ευαίσθητα νιάτα. Οι εικόνες, που διαδέχονται, η μια την άλλη, στους στίχους αυτού του τραγουδιού, υποβάλλουν όλες την ημερότητα των ηθών, την ευγένεια, την απαλότητα, αλλά κυρίως την αγνότητα στις ψυχές των κοριτσιών.

Όστε: Μήνυμα με άρωμα λουλουδιών, που με

τη δροσιά θα μαζευτούν και με την αύρα θα κουβαληθούν, αλλά σε άλογο ακαλίγωτο και σε δρόμο απάτητο, με νέο ανύμφευτο και κόρη αστεφάνωτη, κάτω από μηλιές και αχλαδιές και ανθιστές βερικοκιές

Όσα είπαμε αφορούν τις ανύπαντρες Βλαχοπούλες στα χωριά με μόνιμη εγκατάσταση. -Να δούμε στη συνέχεια τι γίνεται με τα κορίτσια των βλαχοχωριών με μη μόνιμη εγκατάσταση του πληθυσμού τους. Αυτά τραγουδούν μια παραλλαγή του προηγούμενου τραγουδιού, στην οποία αναφέρεται η εναλλαγή εγκατάστασή τους στο βουνό και στον κάμπο, ως εξής:

«λουλούδι ντι του μούντι, Σι αμάρντε ντι του κέμπου, ντιμάντα α φεάτελορ, Σι γινε Σι νι μι αντούνε, Ντουμνικε ταχινά...»

Μετάφραση: «λουλούδι μου βουνίσιο κι αμάρντε του κάμπου, ανάγγειλε των κοριτσιών να'ρθουν να με μαζέψουν την Κυριακή το πρωινό».

Εδώ, το ειδοποιό μέρος αυτής της παραλλαγής είναι ο πρώτος και ο δεύτερος στίχος, γιατί το υπόλοιπο τραγούδι είναι ίδιο και απαράλλακτο με το προηγούμενο τραγούδι. Στον πρώτο στίχο το κίτρινο πινδαϊκό λουλούδι προσκαλεί κοντά του τη κόρη που βρίσκεται στο βουνίσιο σπίτι της, ενώ στον δεύτερο στίχο ο αμάρντος, το ανθεκτικό αυτό λουλούδι του κάμπου, προσκαλεί την κόρη στο κυριακάτικο πρωινό στην καμπίσια κατοικία της.

Έτσι περνούσανε το πρωινό της Κυριακής τ'ανύπαντρα κορίτσια, τόσο στα βλαχοχώρια του βουνού, όσο και στα βλαχοχώρια του κάμπου.

Πάντως, για πρώτη φορά οι κόρες των Βλάχων πηγαίνανε επίσημα στην εκκλησία την ημέρα του γάμου τους και θα άρχιζαν έτσι να εκκλησιάζονται από την πρώτη Κυριακή μετά το γάμο τους. Στον πρώτο τους εκκλησιασμό, («Μπισιάρ'κε α λι βιάσι» = εκκλησία της νύφης), θα συνοδέψουν τη νύφη συγγενείς, φίλες και γειτόνισσες. Σε αυτόν τον πρώτο εκκλησιασμό της νύφης, η συνοδεία είναι τιμητική και αποτελείται μόνο από γυναίκες, που φτάνουν και μέχρι τα πενήντα πρόσωπα.

Στην εκκλησία θα οδηγήσουν τη νύφη στον ορισμένη θέση από κληρονομιά. Η νύφη θα πιάσει τη θέση της πεθεράς της.. Αν η πεθερά ζει ακόμα, τότε η νύφη θα σταθεί δίπλα της.

Μετά τον πρώτο εκκλησιασμό της νύφης, η συνοδεία της θα την οδηγήσει στο σπίτι της, όπου εκεί η νύφη θα τους παραθέσει πρόγευμα, («βα λε μπάγκε σκάμνου κου λαγκίτσα» = θα τους στρώσει τραπέζι με λαγγιές).

(πηγή : ερευνητής Γεώργιος Πλατάρης-Τζιμας από το Μέτσοβο). Τις βλάχικες λέξεις τις μεταφέραμε όπως περίπου τις λέμε εδώ στη Βέροια με τη βοήθεια του 90χρονου Τσιαμήτρου Κώστα.

KPI

Γράφει η Ψυχολόγος
Μαρία Ταμπακοπούλου

Εκεί που οδηγείτε, βλέπετε τηλεόραση, κάνετε μβγει για ψώνια, για καφέ ή είστε στη μέση κάποιας άλλης δραστηριότητας αρχίζετε εντελώς ξαφνικά να ν παράξενα. Η καρδιά σας αρχίζει να χτυπάει γρήγορα νομίζετε ότι δεν σας φτάνει η αναπνοή, ιδρώνετε, ζαλωπιέστε τι είναι αυτό που σας συμβαίνει και διάφοροι σκέψεις αρχίζουν να πλημμυρίζουν το μυαλό σας «καρδιακή προσβολή», «θα πεθάνω», «μήπως τρελαί

Οι περισσότεροι άνθρωποι μετά από κάτι τέτοιο φτούν το παθολόγο τους, ο οποίος θα τους βάλει να σειρά από εξετάσεις (το πρώτο βήμα πρέπει πάντα να σκεψη στο γιατρό, έτσι ώστε να αποκλειστεί η ύπαρξη οργανικής πάθησης). Υπάρχουν όμως αρκετές περιπτώσεις οι άνθρωποι με τα παραπάνω συμπτώματα δεν έχουν λογικό, οι γιατροί τους διαβεβαιώνουν ότι χαίρουν ά και συμβουλεύουν : «πρέπει να χαλαρώσεις, από τα παθαίνεις, όλα μέσα στο μυαλό σου είναι!».

Επειδή, όμως, είναι πιθανό μια τέτοια κρίση να «σει», όποιος την έχει πάθει κάποιες φορές αρχίζει να ν φόβο της επανεμφάνισής της, ένας φόβος που ε καθημερινότητα στερεί από τον άνθρωπο πολλές δρα και συχνά τον κλείνει εντελώς μέσα στο σπίτι, καθύ για το τι θα απογίνει αν πάθει ξαφνικά μια τέτοια κρίση